

Dublin Core metadataformaatin suomalainen versio

Kansalliskirjasto

Luotu: 2002-10-09

Teksti esittelee suomalaisen Dublin Coren (SFS 5895) kentät ja määritelmät. Virallisen SFS-standardin voi ostaa SFS:n kotisivujen kautta.

Kenttien kuvaukset

Nimeke

Identifier: *title*

Definition: Tekijän tai julkaisijan antama tallenteen nimi.

Comment:

Kenttätarkenteet:

1. Alternative - Nimekkeen vaihtoehtoinen tai korvaava muoto. Esimerkiksi rinnakkaisnimeke, käänös tai lyhennys.

Merkintäjärjestelmät: -

Tekijä

Identifier: *creator*

Definition: Henkilö tai yhteisö joka on ensisijaisesti vastuussa tallenteen sisällön luomisesta.

Comment: Esimerkiksi tekstitallenteen kirjoittaja tai, jos kyseessä on kuvatalenne, taiteilija, valokuvaaja tai kuvittaja.

Kenttätarkenteet:

Kansalliset kenttätarkenteet:

- o Personal Name eli henkilötekijä (muodossa "sukunimi, etunimi")
- o Corporate Name eli yhteisötekijä

Merkintäjärjestelmät: -

Aihe

Identifier: *subject*

Definition: Tallenteen sisällön aihealueen kuvaus.

Comment: Aihe esitetään yleensä asiasanoilla tai fraaseilla. Kontrolloitujen sanastojen tai luokitusten käyttäminen on suositeltavaa, koska yhteinen terminologia parantaa hakutulosta oleellisesti.

Kenttätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät:

1. LCSH - Library of Congress Subject Headings
2. MESH - Medical Subject Headings
3. DDC - Dewey Decimal Classification
4. LCC - Library of Congress Classification
5. UDC - Universal Decimal Classification

Suomalaiset merkintäjärjestelmät katso sfs_aihe.pdf

Kuvaus

Identifier: *description*

Definition: Tallenteen sisällön kuvaus.

Comment: Kuvaus voi sisältää esimerkiksi tekstitallenteen tiivistelmän tai sisällysluettelon. Tämä jaottelu voidaan ilmaista tarkenteiden avulla.

Kenttätarkenteet:

1. Table of Contents - Sisällysluettelo
2. Abstract - Tiivistelmä, abstrakti, yhteenveto

Merkintäjärjestelmät: -

Julkaisija

Identifier: *publisher*

Definition: Organisaatio, henkilö, joka on julkaissut tai asettanut tallenteen käytettäväksi.

Comment: Julkaisija voi olla esimerkiksi kustannusyhtiö, yliopiston laitos tai muu yhteisö.

Kenttätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät: -

Muu tekijä

Identifier: *contributor*

Definition: Henkilö, organisaatio tai palvelu, joka tekijä-kentässä mainittujen tekijöiden lisäksi on osallistunut merkittävästi tallenteen luomiseen, mutta jonka panos on ollut toissijainen verrattuna ns. päävastuullisen tekijän osuuteen.

Comment: Muu tekijä voi olla esimerkiksi toimittaja, kuvittaja, kääntäjä, sisällöntuotantopalvelu.

Kenttätarkenteet:

Kansalliset kenttätarkenteet

- Personal Name eli henkilötekijä (muodossa "sukunimi, etunimi")
- Corporate Name eli yhteisötekijä

Merkintäjärjestelmät: -

Aikamääre

Identifier: *date*

Definition: Aikamääre, joka liittyy tallenteen johonkin elinkaaren vaiheeseen.

Comment: Yleensä aikamääre ilmaisee tallenteen julkistamisajan, luontiajan, voimassaoloajan tai ajanjakson, jolloin tallenne on käytettävissä.

Kentätarkenteet:

1. Created - Tallenteen luontiajankohta
2. Valid - Tallenteen voimassaoloaika; yleensä ajanjakso
3. Available - Saatavuusaika, ajankohta jolloin tallenne tulee tai tuli saataville
4. Issued - Tallenteen julkistamisajankohta
5. Modified - Muokkausajankohta, jolloin tallennetta muutettiin/muokattiin

Merkintäjärjestelmät:

1. DCMI Period - Ajanjaksojen merkintätapa, DC yhteisön luoma, ks. <http://purl.org/dc/documents/dcmi-period>
2. W3C-DTF - W3C:n merkintätapa ajankohdille, perustuu ISO 8601 standardiin: VVVV-KK-PP tai VVVV, 1997-11-05 tarkoittaa marraskuun viidettä 1997.

Kansalliset merkintäjärjestelmät:

- ISO 8601- *Data Elements and Interchange Formats – Information interchange – Representation of Dates and Times. 2000.*

Laji

Identifier: *type*

Definition: Tallenteen luonne tai sisällön tyyppi

Comment: *Laji* kertoo tallenteen sisällön yleisen luokan, funktion tai genren. Tallenteen luonne voi olla Dublin Core -yhteisön määrittelemän listan mukaan kokoelma, tiedosto, tapahtuma, kuva, interaktiivinen tallenne, palvelu, tieto-koneohjelma, äänitallenne tai teksti. Sisällön tyyppi voi olla esimerkiksi runokokoelma tai tieteiskirja.

Kentätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät:

1. DCMI Type Vocabulary - Dublin Core -yhteisön lista lajeista (tallenteen luonne). <http://purl.org/dc/documents/dcmi-type-vocabulary>

Formaatti

Identifier: *format*

Definition: Tallenteen fyysinen tai digitaalinen ilmiasu.

Comment: Yleensä *formaatti* ilmaisee tallenteen tiedostoformaatin (esim. text/html) tai vaihtoehtoisesti myös tallenteen kokotietoja (esimerkiksi kesto minuutteina tai tavukoko kilo- tai megatavuina). Kentätarkenteet:

1. Extent - Tallenteen koko tai kesto
2. Medium - (Elektronine) tietoväline, fyysinen tallennusväline

Merkintäjärjestelmät:

1. IMT -Internet Media Types, lista löytyy osoitteesta (<http://www.isi.edu/in-notes/iana/assignments/media-types/media-types>).

Identifiointitunnus

Identifier: *identifier*

Definition: Tunnus, joka identifioi kuvailtavan tallenteen yksiselitteisesti.

Comment: Standardoitujen tai yleisesti hyväksytyjen identifiointitunnusten käyttö on suositeltavaa.

Kenttätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät:

1. URI - Uniform Resource Identifier (URL, URN), ks. <http://www.ietf.org/rfc/rfc2396.txt>

"Kansalliset" merkintäjärjestelmät: Ks. *sfs_id.pdf*

Lisätietoja saa Helsingin yliopiston kirjaston julkistamasta ja ylläpitämästä raportista Elektronisten julkaisujen identifiointi.

Lähde

Identifier: *source*

Definition: Tallenne, johon kuvailtava tallenne perustuu kokonaan tai osittain.

Comment: *Lähde* toimii linkkinä toiseen tallenteeseen. Suositeltavaa on viitata lähteeseen URI-tunnuksella.

Kenttätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät:

1. URI - Uniform Resource Identifier (URL, URN), ks. <http://www.ietf.org/rfc/rfc2396.txt>

Kansalliset merkintäjärjestelmät:

- Free text – Lähteen tekstimuotoinen kuvailu

Kieli

Identifier: *language*

Definition: Tallenteen kieli.

Comment: Ilmaistaan kielikoodilla. Jos tallenteessa on käytetty useita kieliä voidaan tätä kenttää toistaa.

Kenttätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät:

1. ISO 639-2 - Koodit kielten nimien esittämiseen ks. <http://lcweb.loc.gov/standards/iso639-2/langhome.html>
2. RFC 1766 - Kielen identifiointimäärittäminen, joka pohjautuu ISO 639 ja ISO 3166 standardeihin. Ks. <http://www.ietf.org/rfc/rfc1766.txt> [Huom. RFC 1766 on vuonna 2001 korvattu uudella RFC 3066:lla]

Kansalliset merkintäjärjestelmät:

- SFS-ISO 639 Kielten nimien tunnukset

Suhde

Identifier: *relation*

Definition: Viittaus muuhun tallenteeseen, joka liittyy kuvailtavaan tallenteeseen.

Comment: *Suhde* toimii linkkinä toiseen tallenteeseen. On suositeltavaa viitata suhteessa olevaan URI-tunnuksella. Suhdetyypit ilmaistaan kenttätarkenteilla. Huom. Viittaus lähdejulkaisuun ilmaistaan lähde-kentässä.

Kenttätarkenteet:

Versiosuhteet:

- Is Version Of - Tallenne on päivitetty versio toisesta tallenteesta.
- Has Version - Tallenteella on jokin muu myöhäisempi versio.

Korvaavuus:

- Is Replaced By - Tallenne korvataan toisella tallenteella.
- Replaces - Tallenne korvaa jonkin aikaisemman tallenteen.

Riippuvuus:

- Is Required By - Tallenne vaaditaan fyysisenä tai loogisena kokonaisuutena jonkin toisen tallenteen käytössä.
- Requires - Tallenteeseen liittyy jokin toinen vaadittava fyysinen tai looginen tallenne.

Osa/kokonaisuus:

- Is Part Of - Tallenne on osa jotakin toista tallennetta (laajempaa kokonaisuutta).
- Has Part - Tallenteeseen kuuluu jokin erillinen osa (muu tallenne).

Viittaus:

- Is Referenced By - Tallenteeseen viittaava toinen tallenne.
- References - Tallenne viittaa toiseen tallenteeseen.

Formaattikonversio:

- Is Format Of - Tallenne on sisällöltään sama, mutta formaatiltaan eri kuin toisessa (aikaisemmassa) tallenteessa.
- Has Format - Tallenteen sisältö on samassa muodossa, mutta eri formaatissa toisessa (myöhäisemmässä) tallenteessa.

Merkintäjärjestelmät:

- URI - Uniform Resource Identifier (URL, URN), ks. <http://www.ietf.org/rfc/rfc2396.txt>

Kansalliset merkintäjärjestelmät:

- Free text – Suhteen tekstimuotoinen kuvailu

Kattavuus

Identifier: *coverage*

Definition: Tallenteen sisällön kattavuus.

Comment: Tyypillisesti *kattavuus*-kenttää käytetään tallenteen alueellisen tai ajallisen kattavuuden ilmaiseamiseen. Alueellinen kattavuus viittaa johonkin alueeseen tai tilaan, joka voidaan määrittellä paikan nimellä tai koordinaateilla (x ,y, z). Ajallinen kattavuus viittaa aikakauteen, jota teoksen sisältö käsittelee, ei siihen milloin teos on julkaistu. Aikamäärittely tehdään joko aikakauden nimeä (esimerkiksi rauta-aika) käyttäen tai *aikamääre*-kentässä määrittelyllä tavalla.

Kenttätarkenteet:

1. Spatial - Alueellinen kattavuus
2. Temporal - Ajallinen kattavuus

Merkintäjärjestelmät:

Alueelliselle kattavuudelle:

1. DCMI Point - Koordinaatit pisteelle, ks. <http://purl.org/dc/documents/dcmi-point>
2. ISO 3166 - Maiden nimien standardoidut esitysmuodot, ks. <http://www.din.de/gremien/nas/nabd/iso3166ma/codlstp1/index.html>
3. DCMI Box - Koordinaatit alueelle tai tilalle, ks. <http://purl.org/dc/documents/dcmi-box>
4. TGN - The Getty Thesaurus of Geographical Names, Maantieteellisten nimien sanasto, ks. http://shiva.pub.getty.edu/tgn_browser/

Kansalliset merkintäjärjestelmät:

- o SFS-EN ISO 3166-1 Maiden ja niiden osa-alueiden tunnuksset. Osa 1: Maiden nimien tunnuksset.
- o Free text – alueellisen katteen tekstimuotoinen kuvaus

Ajalliselle kattavuudelle:

5. DCMI Period - Ajanjaksojen merkintätapa, DC yhteisön luoma, ks. <http://purl.org/dc/documents/dcmi-period>
6. W3C-DTF - W3C:n merkintätapa ajankohdille, perustuu ISO 8601 standardiin

Kansallinen merkintäjärjestelmä:

- o Free text – ajallisen katteen tekstimuotoinen kuvaus

Oikeudet

Identifier: *rights*

Definition: Tallenteeseen liittyvien oikeuksien ilmaus.

Comment: *Oikeudet*-kenttään voidaan tallentaa lyhyt maininta tallenteen käyttöoikeuksista tai linkki tarkempiin tekijänoikeustietoihin tai palveluun, joka antaa tietoja tallenteen käyttömahdollisuuksista.

Kenttätarkenteet: -

Merkintäjärjestelmät: -